

عنوان مقاله:

نشانه شناسی ارتباطات بینا فرهنگی صفویان و گورکانیان با استناد بر آثار نگارگران مهاجر ایرانی در دربار گورکانی

محل انتشار:

دوفصلنامه هنرهای صناعی ایران، دوره 4، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

سمیرا رویان - استادیار گروه نقاشی، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

ایران و هند سابقه طولانی در تعاملات فرهنگی دارند، ولی مهاجرت تعداد زیادی از هنرمندان و نخبگان صفوی به دربار گورکانی در خلال قرن های دهم و یازدهم هجری، نقطه عطفی در تاریخ این ارتباطات فرهنگی به شمار می رود. اهمیت این تعاملات فرهنگی در بهره گیری از زبان فارسی به عنوان زبان رسمی دربار گورکانی و انتقال کانون نوآوری های ادب فارسی از ایران صفوی به هند گورکانی به وضوح نمایان است. بر مبنای این پیشینه موجود، هدف پژوهش حاضر آن است که با واکاوی ویژگی های سبکی و عناصر بصری آثار نگارگران ایرانی در دربار گورکانی و پیگیری سیر تحول سبک و نقش مایه ها در آثار این هنرمندان و پروژه های تحت نظارتشان، به تبیین جایگاه هر یک از فرهنگ های دخیل و قابل رویت در این آثار بپردازد. بر این اساس نمونه های پژوهش با رویکرد نشانه شناسی فرهنگی مورد مطالعه قرار گرفتند. در این رویکرد، نگارگری دربار گورکانی به عنوان «متن بینا فرهنگی» و فرهنگ گورکانی به عنوان مرکز یا به عبارتی «خویشتن» در نظر گرفته شدند، درحالی که فرهنگ ایرانی و فرهنگ هندو «دیگری» محسوب گشتند. نتیجه آنکه گورکانیان با آرمانی سازی فرهنگ فارسی که در آن زمان مقبولیت و جایگاه خاصی در جهان اسلام داشت، سعی داشتند بر تمایز خود با فرهنگ دیگری هندو تاکید کنند. این فرایند به جذب کامل فرهنگ فارسی و طرد کامل دیگری هندو در نگارگری گورکانی منجر نشد تا آنجا که به رغم غلبه عناصر و ترکیب بندی های ایرانی، نگارگری گورکانی بسیار طبیعت گراتر از همتای پارسی اش می باشد. نگارگری گورکانی یک متن بینا فرهنگی است که در آن فرهنگ ایرانی و به تبع آن فرهنگ مغولی (به واسطه همزادپنداری خودش با فرهنگ ایرانی) در مرکز و فرهنگ هندو در حاشیه است، ولی این متن هویتش را از جابه جایی مداوم مرزهای مرکز و حاشیه می گیرد.

کلمات کلیدی:

ارتباطات بینا فرهنگی، نشانه شناسی فرهنگی، هنرمندان مهاجر، نگارگری، گورکانی، صفوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1431438>

